

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Article

การสำรวจความรู้ ทักษะเกี่ยวกับโรคเอดส์ และพฤติกรรมการ
ป้องกันโรคเอดส์ ในคู่สมรสที่จดทะเบียนอย่างถูกต้อง อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

The Survey of the Knowledge, Attitude and AIDS
Prevention Behavior Among the Registrational Married
Couples, Muang district, Nakornratchasima Province

ศรีสมร กมลเพชร วท.ม.(บริหารสาธารณสุข)
สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 5 นครราชสีมา

Srisamorn Kamonped, M.S. (Public Health
Administration)
Communicable Disease Control Region 5
Nakornratchasima

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงพรรณนาด้วยวิธีการสัมภาษณ์คู่สมรสที่มาจดทะเบียนสมรสอย่างถูกต้อง ระหว่าง 1 มีนาคม ถึง 31 พฤษภาคม 2537 ณ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 100 คู่ (200 คน) เพื่อทราบถึงความรู้ ทักษะและการเข้าถึงสื่อที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ของคู่สมรสส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 74 และทัศนคติก็อยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 68.5 ไม่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความรู้และทัศนติระหว่างคู่สมรสชายและหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p > .10$ สำหรับสื่อที่คู่สมรสเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 98,91 และ 90.5 ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ พบว่า ร้อยละ 38 เคยตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอดส์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 51.00 ความคิดเห็นต่อกรณีที่ตรวจเลือดแล้วพบเชื้อ พบว่า ร้อยละ 97.5 เห็นว่าควรคุมกำเนิด ร้อยละ 42 เห็นว่าควรงดการมีเพศสัมพันธ์ ในขณะที่ร้อยละ 40.5 ยังคงมีเพศสัมพันธ์แต่จะใส่ถุงยางอนามัย และร้อยละ 15 จะมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยาง สำหรับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ของคู่สมรสชาย พบว่า มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ค่อนข้างสูง คือ ร้อยละ 70 เคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส โดยที่ร้อยละ 74.29 มีการใช้ถุงยางเป็นบางครั้งหรือไม่ใช้เลย ทั้งยังพบอีกว่า ร้อยละ 88.57 เคยป่วยเป็นกามโรค และร้อยละ 74.19 ไม่ได้รับการรักษาอย่างถูกต้อง

ABSTRACT

This descriptive study was done by interviewing 100 couples (200 persons) who had come to married registers at the Registry Office of Muang District, Nakornratchasima province, during March 1 to May 31, 1994.

The objective of this study was to assess the knowledge, attitude, media accessibility and preventional behavior on AIDS. It was found that most of the couples were in the moderate level of the knowledge and attitude towards AIDS, 74% and 68.5% respectively. The score (mean) of knowledge and attitude between males and females were not different ($P>0.10$). Regarding to the information accessibility, the most accessible media was television and radio and news-paper, 98.91% and 90.5% respectively. About preventional behavior on AIDS, 38% of the samples used to have their blood examined for HIV and most of them were males (51%). If their blood examination for HIV were positive, 97.5% of the samples thought that they should use contraceptive method, 42% of the samples thought that they should not have sexual intercourse, while 40% of the samples thought that they could have sexual intercourse by using condoms and 15% of the samples thought that they could have sexual intercourse without using condoms. In the area of behavioral risk of HIV infection among males, 70% of males used to have sexual intercourse before married and 74.29% of them did not or rarely use condoms. Furthermore, 88.57% of males used to have sexually transmitted disease and 74.19% of them have ineffective treatment methods.

บทนำ

โรคเอดส์พบครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ.2527 และได้มีการแพร่ติดต่อกันอย่างรวดเร็วมาจนถึงปัจจุบัน นับได้ว่าเป็นโรคอันตรายร้ายแรงที่ยังไม่มียารักษาให้หายได้ ในระยะแรก การแพร่ติดต่อกันของโรค มีอยู่เฉพาะในบุคคลบางกลุ่มบางอาชีพเท่านั้น โดยเริ่มจากกลุ่มรักร่วมเพศ กลุ่มเสพยาเสพติดและเริ่มแพร่มาในกลุ่มหญิงอาชีพพิเศษ ซึ่งมีผลให้มีการแพร่กระจายไปยังชายที่ขอบเที่ยวและเข้าสู่สถาบันครอบครัวในที่สุด

จากรายงานของกองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข พบว่าผู้ป่วยโรคเอดส์ถึง 31 ธันวาคม 2536⁽¹⁾ มีทั้งสิ้น 4,742 ราย เสียชีวิตไปแล้ว 1,593 ราย และผู้ติดเชื้อที่มีอาการ 2,712 ราย เสียชีวิตแล้ว 386 ราย รวมผู้ป่วยโรคเอดส์และมีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ 7,454 ราย ยังคงมีชีวิตอยู่ 5,475 ราย ไม่นับผู้ติดเชื้อที่ยังไม่แสดงอาการอีกมากกว่า 500,000 ราย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ (ร้อยละ 74.67

ของกลุ่มปัจจัยเสี่ยงทั้งหมด) และมีการติดเชื้อในกลุ่มทารกที่ติดเชื้อจากมารดา ร้อยละ 7.5 สำหรับกลุ่มอาชีพที่เป็นมากที่สุดคือ กลุ่มเกษตรกรกรรม (ร้อยละ 27.49) และกลุ่มรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 37.00) เป็นกลุ่มแม่บ้านร้อยละ 2.56 และจากผลการสำรวจอัตราความชุกของการติดเชื้อโรคเอดส์เฉพาะพื้นที่ในประเทศไทยรอบที่ 9 (มิถุนายน 2536)⁽²⁾ ของกองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข พบในกลุ่มหญิงอาชีพพิเศษโดยตรงมีอัตราการติดเชื้อร้อยละ 28.67 หญิงอาชีพพิเศษแอบแฝง ร้อยละ 7.58 ชายขอบเที่ยวที่มาขอตรวจจากโรค ร้อยละ 8 และหญิงมีครรภ์ ร้อยละ 1.39

ในปัจจุบันพบว่ามีแม่บ้านจำนวนมากที่ได้รับเชื้อเอดส์จากสามี ซึ่งเชื่อนี้สามารถถ่ายทอดต่อไปสู่ทารกในครรภ์ได้ จึงเป็นการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วเข้าสู่ระบบครอบครัว จากข้อมูลการสำรวจอัตราความชุกเฉพาะพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาครั้งที่ 10 (ธันวาคม 2536)⁽³⁾ พบว่ามีการติดเชื้อในหญิงตั้ง

ครรภ์คิดเป็นร้อยละ 1.33 ซึ่งสูงกว่าข้อมูลการสำรวจครั้งที่ 9 (ร้อยละ 0.34)

แนวโน้มการเพิ่มของการแพร่กระจายเชื้อเอดส์เข้าสู่สถาบันครอบครัวเป็นสภาพที่น่าตระหนกถึงผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพและปัญหาสังคม ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความรู้ ทักษะเกี่ยวกับโรคเอดส์ พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์และการรับรู้ข่าวสารของคู่สมรส จะเป็นแนวทางการวางแผนการรณรงค์การให้สุขศึกษา และการวางแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถาบันครอบครัว ทั้งภาครัฐและเอกชนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research) เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์คู่สมรสที่แจ้งจดทะเบียนอย่างถูกต้องจำนวน 100 คู่ (200 คน) ณ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น และใช้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของสำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 5 เป็นผู้สัมภาษณ์ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ในระหว่าง 1 มีนาคม ถึง 31 พฤษภาคม 2537

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยข้อมูล 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป: จะเป็นคำถามปลายเปิด และให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์: คำถามเป็นลักษณะให้เลือกคำตอบแบบถูกหรือผิด

ส่วนที่ 3 ทักษะเกี่ยวกับโรคเอดส์: คำถามจะเป็นลักษณะข้อความคิดเห็นให้เลือกตอบว่า เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือ ไม่แน่ใจ

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์และการรับรู้ข่าวสาร: คำถามจะเป็นแบบให้เลือกตอบ และเติมข้อความ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนาแสดงข้อมูลเป็นร้อยละ และหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย T-test

เกณฑ์การให้คะแนนในคำถามเกี่ยวกับความรู้ตอบถูก = 1 และตอบผิด = 0 ส่วนคำถามเกี่ยวกับทัศนคติผู้ที่มีทัศนคติเชิงสนับสนุนให้ 3 คะแนน ผู้ตอบไปในทางตรงกันข้ามให้ 1 คะแนน และผู้ตอบไม่แน่ใจให้ 2 คะแนน ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อจะเป็นคะแนนความรู้และทัศนคติของบุคคลนั้น ๆ

โดยมีเกณฑ์ในการแบ่งระดับคะแนนความรู้และทัศนคติ ใช้วิธีอิงกลุ่ม คือ

- ช่วงคะแนนมากกว่า $\bar{X} + SD$ จัดอยู่ในกลุ่มสูง
- ช่วงคะแนนระหว่าง $\bar{X} \pm SD$ จัดอยู่ในกลุ่มปานกลาง
- ช่วงคะแนนน้อยกว่า $\bar{X} - SD$ จัดอยู่ในกลุ่มต่ำ

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 29 ปี (SD = 6.78, Min = 17, Max = 53) ซึ่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55 ของคู่สมรส) อยู่กินด้วยกันก่อนจึงจะมาจดทะเบียนสมรส ขณะที่ร้อยละ 45 ทำการจดทะเบียนหลังจากทำพิธีอย่างเป็นทางการ โดยร้อยละ 28 ได้แต่งงานมาแล้ว 2 - 5 ปี เหตุผลของการจดทะเบียนสมรสช้าก็เพราะไม่เห็นความสำคัญ จะมาแจ้งขอจดทะเบียนก็ต่อเมื่อจำเป็นต้องใช้หลักฐานเพื่อให้ลูกเข้าโรงเรียน ด้านการศึกษาของตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 39) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รองลงมา (ร้อยละ 25) จบระดับมัธยมศึกษา มีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 54) รองลงมา (ร้อยละ 13) มีอาชีพเกษตรกรรม และส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 3000 บาทต่อเดือน (Mean = 4,738, SD = 3,617.30 Min = 0 (ไม่มีรายได้), Max = 25,000) (ตารางที่ 1)

สำหรับแหล่งข้อมูลข่าวสารที่คู่สมรสได้รับเกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 98, 91 และ 90.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป (N=200)	ร้อยละ
ช่วงอายุ	
ต่ำกว่า 20 ปี	3.5
20 - 29 ปี	59.5
30 - 39 ปี	30.5
40 - 49 ปี	5.5
50 ปีขึ้นไป	1.0
การศึกษา	
ไม่ได้เรียน	1.5
ประถมศึกษา	39.0
มัธยมศึกษา	25.0
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	16.5
ปริญญาตรีขึ้นไป	18.5
อาชีพ	
รับราชการ	15.0
ทำนา	7.0
รับจ้าง	53.5
ค้าขาย	11.5
เกษตรกร	13.0
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	
0 - 5,000	56.0
5,001 - 10,000	34.0
10,001 - 15,000	8.0
15,001 - 20,000	0.5
20,001 - 25,000	1.0
25,001 ขึ้นไป	0.5

ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

พบว่าคู่สมรสกว่าร้อยละ 90 มีความรู้ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ในประเด็นการติดต่อของเชื้อเอดส์ โดยผ่านทางเพศสัมพันธ์ การรับเลือด การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน การติดต่อถึงลูก และไม่ผ่านทาง การสัมผัส การตรวจและการรับบริการ ร้อยละ 88.5 รู้ถึงอันตรายและความรุนแรง และร้อยละ 79 รู้ถึงการแสดงอาการ อย่างไรก็ตามมีบางประเด็นความรู้ที่คู่สมรสรู้ถูกต้องอยู่ระหว่างร้อยละ 60 - 70 คือ การติดต่อเชื้อเอดส์ได้โดยยุง การป้องกันการติดเชื้อได้ด้วยการทำความสะอาดอวัยวะเพศหลังการร่วมเพศ และโอกาสการติดเชื้อของผู้ที่ร่วมเพศทางทวารหนักมี

ตารางที่ 2 แสดงร้อยละของการรับรู้ข่าวสารของคู่สมรสจำแนกตามเพศ

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	การรับรู้ข่าวสารของคู่สมรส		
	ชาย (N=100) ร้อยละ	หญิง (N=100) ร้อยละ	เฉลี่ย ร้อยละ
แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	75	76	75.5
โทรทัศน์	99	97	98.0
วิทยุ	91	91	91.0
หนังสือพิมพ์	90	91	90.5
โปสเตอร์ แผ่นพับ	84	84	84.0
นิตยสาร หนังสือทั่วไป	77	78	77.5
หอกระจายข่าว	73	65	69.0
นิทรรศการ	81	70	75.5
อื่นๆ	2	3	2.5

ครรภคิดเป็นร้อยละ 1.33 ซึ่งสูงกว่าข้อมูลการสำรวจครั้งที่ 9 (ร้อยละ 0.34)

แนวโน้มการเพิ่มของการแพร่กระจายเชื้อเอดส์เข้าสู่สถาบันครอบครัวเป็นสภาพที่น่าตระหนกถึงผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพและปัญหาสังคม ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความรู้ทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ พฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์และการรับรู้ข่าวสารของกลุ่มสมรส จะเป็นแนวทางการวางแผนการรณรงค์การให้สุขศึกษา และการวางแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถาบันครอบครัว ทั้งภาครัฐและเอกชนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research) เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มสมรสที่แจ้งจดทะเบียนอย่างถูกต้องจำนวน 100 คู่ (200 คน) ณ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น และใช้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของสำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 5 เป็นผู้สัมภาษณ์ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ในระหว่าง 1 มีนาคม ถึง 31 พฤษภาคม 2537

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยข้อมูล 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป: จะเป็นคำถามปลายเปิดและให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์: คำถามเป็นลักษณะให้เลือกคำตอบแบบถูกหรือผิด

ส่วนที่ 3 ทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์: คำถามจะเป็นลักษณะข้อความคิดเห็นให้เลือกตอบว่า เห็นด้วยไม่เห็นด้วย หรือ ไม่แน่ใจ

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์และการรับรู้ข่าวสาร: คำถามจะเป็นแบบให้เลือกตอบและเติมข้อความ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนาแสดงข้อมูลเป็นร้อยละ และหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย T-test

เกณฑ์การให้คะแนนในคำถามเกี่ยวกับความรู้ตอบถูก = 1 และตอบผิด = 0 ส่วนคำถามเกี่ยวกับทัศนคติผู้มีทัศนคติเชิงสนับสนุนให้ 3 คะแนน ผู้ตอบไปในทางตรงกันข้ามให้ 1 คะแนน และผู้ตอบไม่แน่ใจให้ 2 คะแนน ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อจะเป็นคะแนนความรู้และทัศนคติของบุคคลนั้น ๆ

โดยมีเกณฑ์ในการแบ่งระดับคะแนนความรู้และทัศนคติ ใช้วิธีอิงกลุ่ม คือ

ช่วงคะแนนมากกว่า $\bar{X} + SD$ จัดอยู่ในกลุ่มสูง

ช่วงคะแนนระหว่าง $\bar{X} \pm SD$ จัดอยู่ในกลุ่ม

ปานกลาง

ช่วงคะแนนน้อยกว่า $\bar{X} - SD$ จัดอยู่ในกลุ่มต่ำ

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 29 ปี (SD = 6.78, Min = 17, Max = 53) ซึ่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55 ของกลุ่มสมรส) อยู่กินด้วยกันก่อนจึงจะมาจดทะเบียนสมรส ขณะที่ร้อยละ 45 ทำการจดทะเบียนหลังจากทำพิธีอย่างเป็นทางการ โดยร้อยละ 28 ได้แต่งงานมาแล้ว 2 - 5 ปี เหตุผลของการจดทะเบียนสมรสช้าก็เพราะไม่เห็นความสำคัญ จะมาแจ้งขอจดทะเบียนก็ต่อเมื่อจำเป็นต้องใช้หลักฐานเพื่อให้ลูกเข้าโรงเรียน ด้านการศึกษาของตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 39) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รองลงมา (ร้อยละ 25) จบระดับมัธยมศึกษา มีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 54) รองลงมา (ร้อยละ 13) มีอาชีพเกษตรกรรม และส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 3000 บาทต่อเดือน (Mean = 4,738, SD = 3,617.30 Min = 0 (ไม่มีรายได้), Max = 25,000) (ตารางที่ 1)

สำหรับแหล่งข้อมูลข่าวสารที่คู่สมรสได้รับเกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 98, 91 และ 90.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป (N=200)	ร้อยละ
ช่วงอายุ	
ต่ำกว่า 20 ปี	3.5
20 - 29 ปี	59.5
30 - 39 ปี	30.5
40 - 49 ปี	5.5
50 ปีขึ้นไป	1.0
การศึกษา	
ไม่ได้เรียน	1.5
ประถมศึกษา	39.0
มัธยมศึกษา	25.0
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	16.5
ปริญญาตรีขึ้นไป	18.5
อาชีพ	
รับราชการ	15.0
ทำนา	7.0
รับจ้าง	53.5
ค้าขาย	11.5
เกษตรกร	13.0
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	
0 - 5,000	56.0
5,001 - 10,000	34.0
10,001 - 15,000	8.0
15,001 - 20,000	0.5
20,001 - 25,000	1.0
25,001 ขึ้นไป	0.5

ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

พบว่าคู่สมรสกว่าร้อยละ 90 มีความรู้ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ในประเด็นการติดต่อของเชื้อเอดส์ โดยผ่านทางเพศสัมพันธ์ การรับเลือด การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน การติดต่อถึงลูก และไม่ผ่านทาง การสัมผัส การตรวจและการรับบริการ ร้อยละ 88.5 รู้ถึงอันตรายและความรุนแรง และร้อยละ 79 รู้ถึงการแสดงอาการ อย่างไรก็ตามมีบางประเด็นความรู้ที่คู่สมรสรู้ถูกต้องอยู่ระหว่างร้อยละ 60 - 70 คือ การติดต่อเชื้อเอดส์ได้โดยยุง การป้องกันการติดเชื้อได้ด้วยการทำความสะอาดอวัยวะเพศหลังการร่วมเพศ และโอกาสการติดเชื้อของผู้ที่ร่วมเพศทางทวารหนักมี

ตารางที่ 2 แสดงร้อยละของการรับรู้ข่าวสารของคู่สมรสจำแนกตามเพศ

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	การรับรู้ข่าวสารของคู่สมรส		
	ชาย (N=100) ร้อยละ	หญิง (N=100) ร้อยละ	เฉลี่ย ร้อยละ
แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	75	76	75.5
โทรทัศน์	99	97	98.0
วิทยุ	91	91	91.0
หนังสือพิมพ์	90	91	90.5
โปสเตอร์ แผ่นพับ	84	84	84.0
นิตยสาร หนังสือทั่วไป	77	78	77.5
หอกระจายข่าว	73	65	69.0
นิทรรศการ	81	70	75.5
อื่นๆ	2	3	2.5

สูงกว่าทางอื่นๆ (ตารางที่ 3) ซึ่งระดับความรู้ของคู่สมรส พบว่าร้อยละ 74.00 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 9.22, SD = 1.59, Min = 6, Max = 15$) (ตารางที่ 4)

ทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ พบว่าคู่สมรสกว่าร้อยละ 90 ที่มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อประเด็นต่างๆ ได้แก่ ผู้ติดเชื้อไม่ควรมีบุตร ควรมีการสวมถุงยางเมื่อไม่แน่ใจในพฤติกรรมคู่สมรส ควรมีการให้ความรู้แก่

สมาชิกในครอบครัวเพื่อป้องกันโรคเอดส์ และถือเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนในการควบคุมและป้องกันโรคเอดส์ ร้อยละ 87.5 ที่เห็นว่าผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นบุคคลที่น่าเห็นใจ อย่างไรก็ตาม มีร้อยละ 55 ที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้สถานบำบัดกามโรคเป็นสถานบริการตรวจโรคเอดส์ด้วย และร้อยละ 30.0 และ 29.5 ตามลำดับ ที่มีความเห็นว่าไม่สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลที่

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละของคู่สมรสที่ตอบถูกต้องตามประเด็นข้อความรู้

ประเด็นความรู้	ชาย	หญิง	เฉลี่ย
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
1. โรคเอดส์เป็นแล้วรักษาหายได้	89	88	88.5
2. ผู้ติดเชื้อระยะแรกมีสุขภาพแข็งแรงเหมือนปกติ	81	77	79.0
3. โรคเอดส์ติดต่อได้โดยการมีเพศสัมพันธ์	97	97	97.0
4. โรคเอดส์สามารถติดต่อได้โดยการรับเลือดที่มีเชื้อเอดส์	98	96	97.0
5. โรคเอดส์ติดต่อได้จากมารดาตั้งครรภ์ไปสู่ลูก	98	98	98.0
6. โรคเอดส์ติดต่อได้โดยใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน	96	98	97.0
7. โรคเอดส์ติดต่อได้จากยุงกัดผู้ติดเชื้อแล้วมากัดเรา	72	65	68.5
8. โรคเอดส์ติดต่อได้โดยกินอาหารร่วมกัน	96	93	94.5
9. โรคเอดส์ติดต่อได้โดยการดื่มน้ำร่วมกัน	90	92	91.0
10. โรคเอดส์ติดต่อได้โดยการจับมือกัน	98	96	97.0
11. โรคเอดส์ติดต่อได้โดยการกอดกับผู้ติดเชื้อเอดส์	97	94	95.5
12. การร่วมเพศทางทวารหนักมีโอกาสติดเชื้อสูงกว่าทางอื่น	58	64	61.0
13. การทำความสะอาดอวัยวะเพศหลังร่วมเพศ จะช่วยป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้	69	68	68.5
14. การมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนหลายคนมีโอกาสติดเชื้อได้มากขึ้น	96	97	96.5
15. การใช้ถุงยางทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่ไม่ใช่ภรรยา เป็นการป้องกันโรคเอดส์ที่ดีที่สุดขณะนี้	96	95	95.5
16. การตรวจเลือดจะทำให้ทราบว่าติดเชื้อเอดส์หรือไม่	99	98	98.5
17. การให้บริการคำปรึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ มีเฉพาะในกรุงเทพฯ เท่านั้น	91	93	92.0

ตารางที่ 4 แสดงร้อยละของตัวอย่างตามระดับคะแนนความรู้

ระดับคะแนน	ชาย	หญิง	เฉลี่ย
ต่ำ (ต่ำกว่า $\bar{X} - SD$)	8.00	12.00	10.00
ปานกลาง (อยู่ระหว่าง $\bar{X} + SD$)	76.00	72.00	74.00
สูง (สูงกว่า $\bar{X} + SD$)	16.00	16.00	16.00
($\bar{X} = 9.22$),	$\bar{X} = 9.16$	$\bar{X} = 9.29$	$\bar{X} = 9.22$
SD = 1.59)	SD = 1.51	SD = 1.67	SD = 1.59

ตารางที่ 5 แสดงร้อยละของผู้ที่มีทัศนคติที่เห็นด้วยต่อประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์

ประเด็น	ชาย	หญิง	เฉลี่ย
1. หญิงที่ทราบว่าคุณเองติดเชื้อเอดส์ไม่ควรมีบุตรอีก	95	93	94.0
2. โรคเอดส์สามารถป้องกันได้ถ้าคู่สมรสตัดเตือนกัน และสวมถุงยางเมื่อไม่แน่ใจในพฤติกรรมของคู่สมรส	93	92	92.5
3. เป็นการยากที่จะเปลี่ยนนิสัยให้ผู้ชายเลิกเที่ยวสำสอน และถ้ายังคงเที่ยว ให้ใช้ถุงยางเมื่อมีเพศสัมพันธ์ (ถามเฉพาะคู่สมรสหญิง)	-	83	-
4. ท่านตั้งใจจะให้ความรู้แก่สมาชิกครอบครัวในการปฏิบัติตน เพื่อป้องกันโรคเอดส์	98	96	97.0
5. ควรมีการตรวจเลือดก่อนสมรส	92	92	92.0
6. แม้จะทราบว่าผู้ติดเชื้อเอดส์ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้	75	65	70.0
7. ผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นบุคคลที่น่าเห็นใจ	91	84	87.5
8. ผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นบุคคลที่น่ารังเกียจ	71	70	70.5
9. การควบคุมและป้องกันโรคเอดส์เป็นหน้าที่ของทุกคน	98	96	97.0
10. สถานบริการตรวจโรคเอดส์ควรใช้ที่เดียวกับสถานบำบัดกามโรค	46	44	45.0

ติดเชื้อเอดส์ได้ และเห็นว่าผู้ติดเชื้อเป็นบุคคลที่น่ารังเกียจ (ตารางที่ 5) ซึ่งระดับทัศนคติของกลุ่มสมรส พบว่า ร้อยละ 68.5 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 24.46$, $SD = 2.13$, $Min = 13.0$, $Max = 27.0$) (ตารางที่ 6)

พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของกลุ่มสมรส พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 62.0 ที่ไม่เคยได้รับการตรวจเลือดหาเชื้อเอดส์ ให้เหตุผลว่า ไม่จำเป็นต้องตรวจและไม่ทราบสถานที่ตรวจ สำหรับกลุ่มที่ได้รับการตรวจ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.0 อย่างไรก็ตามมีร้อยละ 89.5 ที่คิดว่าจะตรวจ ถ้ามีบริการตรวจฟรี และยินดีตรวจถึงแม้จะต้องแจ้งชื่อที่อยู่ คิดเป็นร้อยละ 85.5 กรณีถ้าตรวจเลือดแล้วพบเชื้อเอดส์ กลุ่มสมสร้อยละ 97.5 มีความเห็นว่าควรคุมกำเนิด และร้อยละ 42.0 มีความเห็นว่าไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ ขณะที่ร้อยละ 40.5 จะยังคงมีเพศสัมพันธ์ แต่ใส่ถุงยางอนามัยทุกครั้ง และร้อยละ 15.0 จะยังมีเพศสัมพันธ์ตามปกติ ซึ่งพบว่ากลุ่มสมรสหญิงจะมีความระมัดระวังมากขึ้นกว่ากลุ่มสมรสชายในการมีเพศสัมพันธ์ กรณีที่ตรวจพบเชื้อ (ตารางที่ 7)

สำหรับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ เฉพาะของกลุ่มสมรสชาย พบว่าร้อยละ 70.0 เคยมีประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส โดยร้อยละ 52.86 ใช้ถุงยางอนามัยเป็นบางครั้ง และร้อยละ 21.43 ไม่เคยใช้เลย และในกลุ่มที่เคยมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสนี้ พบว่าเคยเป็นกามโรคถึงร้อยละ 88.57 โดยเป็นโรคหนองใน ร้อยละ 53.6 และมีประวัติการป่วยเฉื่อยคนละหนึ่งครั้ง ซึ่งในกลุ่มนี้ ไปพบแพทย์และรับการรักษาอย่างถูกต้องเพียงร้อยละ 25.81 ที่เหลือไม่เคยรับการรักษา รักษาเพียงบางครั้ง หรือซื้อยากินเอง คิดเป็นร้อยละ 58.06, 9.68 และ 6.45 ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความรู้และทัศนคติระหว่างกลุ่มสมรสหญิงและชาย พบว่าค่าเฉลี่ยของความรู้ของหญิงสูงกว่าชาย แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ความรู้ $p = 0.57$ ส่วนทัศนคติของชายสูงกว่าหญิงและไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.23$) (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 8 แสดงร้อยละของตัวอย่างตามระดับคะแนนทัศนคติ

ระดับคะแนน	ชาย	หญิง	เฉลี่ย
ต่ำ (ต่ำกว่า $\bar{X} - SD$)	13.0	11.0	13.0
ปานกลาง (อยู่ระหว่าง $\bar{X} + SD$)	67.0	72.0	68.5
สูง (สูงกว่า $\bar{X} + SD$)	20.0	17.0	18.5
$\bar{X} = 24.46$, $SD = 2.13$	$\bar{X} = 24.64$	$\bar{X} = 24.28$	$\bar{X} = 24.46$
	$SD = 1.82$	$SD = 2.39$	$SD = 2.13$
	$Min = 19$	$Min = 13$	$Min = 13$
	$Max = 27$	$Max = 27$	$Max = 27$

ตารางที่ 7 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์

พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์	ชาย	หญิง	เฉลี่ย
การตรวจเลือดหาเชื้อเอดส์ (N=200)			
เคย	51	25	38.0
ไม่เคย เพราะ (N=124)	49	75	62.0
ไม่ทราบสถานที่ตรวจ	28.57	24.00	25.8
ไม่เห็นความจำเป็น	26.53	30.67	29.0
อื่นๆ	44.90	45.33	45.2
จะตรวจหากมีบริการตรวจเลือดฟรี	92	87	89.5
จะตรวจ หากมีการแจ้งชื่อ ที่อยู่ของผู้รับการตรวจ	86	85	85.5
หากตรวจพบเชื้อเอดส์จะทำการคุมกำเนิด	97	98	97.5
หากตรวจพบเชื้อเอดส์: การมีเพศสัมพันธ์			
ไม่มีเพศสัมพันธ์	33	51	42.0
มีเพศสัมพันธ์ตามปกติ	14	16	15.0
มีเพศสัมพันธ์แต่ใส่ถุงยางอนามัยทุกครั้ง	50	31	40.5
อื่นๆ	3	2	2.5

ตารางที่ 8 แสดงร้อยละของคู่สมรสชายตามพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์	จำนวน	ร้อยละ
เคยมีเพศสัมพันธ์ก่อนจดทะเบียนสมรส (N=100)	70	70
การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ (N=70)		
ทุกครั้ง	18	25.71
บางครั้ง	37	52.86
ไม่ใช้	15	21.43
ประวัติเคยป่วยเป็นกามโรค (N=70)	62	88.57
การรักษาเมื่อเป็นกามโรค (N=62)		
รับการรักษาจากแพทย์ทุกครั้ง	16	25.81
รับการรักษาจากแพทย์เป็นบางครั้ง	6	9.68
ซื้อยากินเอง	4	6.45
ไม่เคยรักษา	36	58.06

ตารางที่ ๘ แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความรู้และทัศนคติระหว่างคู่สมรสหญิงและชาย

	$\bar{X}$	SD	df	T-test	P-value
ความรู้ : ชาย	9.16	1.52	1	0.33	0.57
หญิง	9.29	1.69			
ทัศนคติ: ชาย	24.64	1.82	1	1.436	0.23
หญิง	24.28	2.39			

วิจารณ์

การสำรวจความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของคู่สมรสจำนวน 100 คู่ที่มาแจ้งขอจดทะเบียนสมรส ณ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความรู้อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 74.0 ส่วนทัศนคตินั้นส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 68.5 สำหรับความรู้และทัศนคติเมื่อจำแนก ตามประเด็นต่างๆ พบว่าส่วนใหญ่มีความรู้ถูกต้องและมีทัศนคติเชิงสนับสนุนสูงกว่าร้อยละ 80 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรคเอดส์กำลังเป็นปัญหาสุขภาพที่มีอันตรายและสังคมจะต้องร่วมกันตระหนัก ทำให้ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนได้มีการร่วมมือกันในการรณรงค์ต่อต้าน และให้ศึกษาแก่ประชาชนผ่านสื่อมวลชนต่างๆอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสื่อมวลชนในปัจจุบัน ได้แก่ โทรทัศน์วิทยุและหนังสือพิมพ์ มีบทบาทอย่างมากในการเข้าถึงประชาชน ทำให้ประชาชนกว่าร้อยละ 90 ได้รับความรู้ข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ในทุกๆด้าน

อย่างไรก็ตาม แม้จะพบว่าระดับความรู้และทัศนคติของคู่สมรสจะอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ แต่กลับพบว่า พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ยังอยู่ในสภาพที่ไม่น่าพึงพอใจ เนื่องมาจากมีเพียงร้อยละ 38 ที่เคยตรวจหาเชื้อเอดส์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และต่อกรณีถ้ามีการตรวจพบเชื้อ พบว่า ร้อยละ 58

ที่คิดว่าจะไม่หยุดการมีเพศสัมพันธ์ และสำหรับพฤติกรรมของคู่สมรสชายนั้นเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์สูงมาก เนื่องจากร้อยละ 70 เคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส โดยร้อยละ 74.29 มีการใช้ถุงยางเพียงบางครั้งหรือไม่ใช้เลย รวมทั้งร้อยละ 88.57 เคยป่วยเป็นกามโรค โดยที่ร้อยละ 74.19 ไม่ได้ได้รับการรักษาอย่างถูกต้อง

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงสภาพที่น่าห่วงใยต่อสภาพการณ์ที่คู่สมรสนั้นมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อโรคเอดส์และการป้องกันโรคเอดส์ แต่กลับยังคงมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อและการแพร่กระจายเชื้อโดยเฉพาะอย่างยิ่งในคู่สมรสชาย สภาพเช่นนี้แสดงให้เห็นข้อเท็จจริงประการหนึ่งคือ ความสำเร็จในการรณรงค์เพื่อการรับรู้โดยผ่านสื่อมวลชนที่มีลักษณะเป็นสื่อทางเดียว และเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการกระจายข้อมูลในระดับกว้าง ทำให้เกิดการรับรู้ได้อย่างกว้างขวาง แต่ขาดประสิทธิภาพในการโน้มน้าวให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่สนับสนุนให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อและพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการพัฒนารูปแบบ วิธีการและเนื้อหาของการสื่อสารมวลชนให้มีประสิทธิภาพในการโน้มน้าว

นำบุคคลให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ผิดๆ และ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์

2. ควรมีการประสานงานกันระหว่างบุคคล หลายๆ ฝ่ายเพื่อให้เกิดการสื่อสารสองทางที่มีประสิทธิ- ภาพในระดับลึกและมีความครอบคลุมในระดับกว้างด้วย อาทิ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่แผนกทะเบียน พัฒนาการ- อำเภอ ครูอนามัย และเจ้าหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับ ประชาชน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอที่จะให้สุขศึกษาแก่ประชาชนผู้มารับบริการได้

3. ควรมีการสนับสนุนสื่อให้หน่วยงานราชการ และเอกชนที่มีการทำงานเกี่ยวข้องกับประชาชน เพื่อ ให้เป็นศูนย์กลางที่จะกระจายสื่อและความรู้ให้กับ ประชาชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

4. ควรมีการศึกษาวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่มี ขนาดใหญ่มากยิ่งขึ้น ในหลายๆ พื้นที่

เอกสารอ้างอิง

1. กองระบาดวิทยา. สรุปสถานการณ์โรคเอดส์ ประจำวันที่ 31 ธันวาคม 2536. (เอกสารอัดสำเนา).
2. กองระบาดวิทยา. สรุปผลการสำรวจอัตราความชุกผู้ติดเชื้อโรคเอดส์เฉพาะพื้นที่ในประเทศไทย รอบที่ 9 ประจำเดือนมิถุนายน 2536.(เอกสารอัดสำเนา).
3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา. สรุปผลการสำรวจอัตราความชุกผู้ติดเชื้อโรคเอดส์เฉพาะพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 10 ประจำเดือน ธันวาคม 2536. (เอกสารอัดสำเนา).

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ นายแพทย์สมชาย ตั้งสุภาชัย นายแพทย์ 8 ศูนย์กามโรคและโรคเอดส์เขต 5 นครราชสีมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธราดล เก่งการ- พานิช ศูนย์ฝึกอบรมและวิจัยอนามัยชนบท คณะ สาธารณสุขศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล และนายแพทย์ อภิชาติ เมฆมาสิน ผู้อำนวยการสำนักงานควบคุม โรคติดต่อเขต 5 นครราชสีมา ที่ได้ให้การสนับสนุน ทั้งคำแนะนำทางวิชาการ งบประมาณ ตลอดจน อำนวยความสะดวกในการศึกษาครั้งนี้ และขอขอบ คุณเจ้าหน้าที่สำนักงานควบคุมโรคติดต่อ เขต 5 และ ศูนย์กามโรคและโรคเอดส์ทุกท่านที่ช่วยเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลและจัดพิมพ์จนเป็นผลให้งานสำเร็จได้ ด้วยดี